

Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 21.3.1993 Sayı : 21531)

Kanun No.
3882

Kabul Tarihi
11.3.1993

MADDE 1. — 13 Kasım 1990 tarihinde Pekin’de imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ÇİN HALK CUMHURİYETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA

Her biri Âkit Taraf olan Türkiye Cumhuriyeti ve Çin Halk Cumhuriyeti;

Özellikle bir Âkit Taraf vatandaş ve şirketlerin diğer Âkit Tarafın ülkesinde yapacakları yatırımlarla ilgili olmak üzere, eşitlik ve karşılıklı çıkarlar gözönünde bulundurularak, aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile;

Anlaşmanın yatırımlara uygulanması ile sermaye ve teknoloji akışını ve Âkit Tarafların ekonomik kalkınmasını canlandıracağını kabul ederek;

Yatırımlar için, istikrarlı bir ortamın ve ekonomik kaynakların en etkin kullanımının temini için adil ve eşit muamelenin gerekliliğine inanarak; ve

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması ile ilgili bir anlaşmanın ihdasına karar vermiş olarak,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE 1

Tanımlar

İşbu Anlaşmada,

a) “Şirket” terimi, kuruluş, şirket, iş dernekleri ve diğer organizasyonlar dahil, Âkit Taraflardan birinin yürürlükteki kanun veya diğer mevzuatına göre usulüne uygun olarak teşekkül eden tüzelkişiliği ifade eder.

b) “Vatandaş” terimi Âkit Tarafın kanunları dahilinde o Âkit Tarafın vatandaşı statüsündeki gerçek kişileri ifade eder.

c) “Yatırım” terimi, yatırımı kabul eden Âkit Tarafın kanun ve diğer mevzuatı dahilinde yatırım olarak yapılan her çeşit mal varlığı olup, aşağıda belirtilenler de dahil; hisse alacak hakkı, hizmet ve yatırım anlaşmalarından doğan hakları kapsar.

3882

11.3.1993

- i) ipotek, tedbir ve rehin gibi maddî ve gayrimaddî haklar;
 - ii) şirket, şirket hisseleri veya şirketten ya da onun mal varlığından doğan menfaatler;
 - iii) yatırımla ilgili olup ekonomik değer taşıyan haklar ve para alacakları;
 - iv) telif hakkı, patent, ticarî marka, ticarî unvan, endüstriyel tasarım, ticarî sırlar, “know-how” ve peştemaliye dahil endüstriyel mülkiyet hakları;
 - v) hukuken veya sözleşme ile tanınan haklar ve doğal kaynakları araştırma, çıkarma veya kullanma ile ilgili imtiyaz ve kanuna uygun belgeler ve izinler;
 - vi) yeniden yatırımda kullanılan hâsılatlar ve yatırımlarla ilgili kredi anlaşmalarından doğan anapara ve faiz ödemeleri,
- d) “Hâsılat” terimi ile yatırımdan elde edilen ve yatırımla ilgili kâr, temettü, sermaye kazancı, royalti, yönetim, teknik yardım ve diğer ücretler ile aynı ödemeleri ifade eder.
2. Mal varlıklarının yatırım ve yeniden yatırım şeklindeki herhangi bir değişiklik onların yatırım olma vasfını etkilemez.

MADDE 2

Yatırım Muamelesi

1. Her Âkit Taraf, kendi kanun ve diğer mevzuatı çerçevesinde, aynı koşullarda herhangi bir üçüncü ülkenin vatandaş veya şirketlerinin yatırımlarına tanınandan daha az elverişli olmamak üzere, ülkesinde yatırımlara ve ilgili faaliyetlere izin verecektir.
2. Her Âkit Taraf yapılmış olan yatırımları, benzer koşullarda herhangi bir üçüncü ülkenin vatandaş veya şirketlerinin yatırımlarına uyguladığından daha az elverişli olmayan bir muameleye tabi tutacaktır.
3. Âkit Taraflardan birinin yürürlükteki kanun ve diğer mevzuatı dahilinde yasal olarak kurulan ve diğer Âkit Tarafın vatandaş veya şirketlerinin yatırımları olan şirketlerin, kendi seçtikleri yönetici ve teknik personel ile anlaşmalarına tabiyet gözetilmeksizin izin verilir.
4. Her Âkit Taraf yatırımlarla ilgili veya yatırımları etkileyen kanun, yönetmelik ve kullarını yayımlayacaktır.
5. Bu maddenin 1 ve 2 nci paragraflarında belirtilen muamele ve koruma, bir Âkit Tarafın, üçüncü bir ülkenin vatandaş veya şirketlerine tanınan ve onun gümrük birliği, ortak pazar veya serbest ticaret bölgesi ile ilgili bir birliğe üyeliğinden kaynaklanan herhangi bir imtiyazı, diğer Âkit Tarafın vatandaş veya şirketlerine genişletmek zorunda olduğu şeklinde yorumlanamaz.

MADDE 3

Kamulaştırma

1. Aşağıda belirtilen şartlar sağlanmadıkça, Âkit Taraflardan birinin vatandaş veya şirketlerin yatırımları diğer Âkit Taraf ülkesinde kamulaştırılmayacak veya devletleştirilmeyecek veya eşit etkisi olan önlemlere maruz kalmayacaktır.
 - a) Önlemler kanun ve diğer mevzuat dahilinde kamusal amaçla alınır.
 - b) Önlemler ayrımcı değildir.
2. Tazminat, hangisi daha önce gerçekleşir veya uygulanabilirse, kamulaştırılmanın yapıldığı veya ilan edildiği tarihteki makul piyasa değerine tekabül edecek, serbestçe ve gecikmeksizin transfer edilecektir. Tazminatın ödenmesinin gecikmesi durumunda ilgili vatandaş veya şirket ödemedeki usule aykırı gecikme dönemi için faiz alacaktır.

3882

11.3.1993

3. İlgili vatandaş veya şirketin talebi üzerine, tazminat tutarı yatırımın yapıldığı Âkit Taraf mahkemesi veya aynı seviyedeki başka bir organ tarafından tekrar değerlendirilebilir.

4. Bir Âkit Taraf vatandaş veya şirketlerin diğer Âkit Taraf ülkesinde bulunan yatırımlarının savaş veya diğer silahlı çatışma, olağanüstü hal, ayaklanma, ihtilal veya isyan sonucu zarara uğraması durumunda, ikinci Âkit Taraf tazminat veya benzerini, üçüncü ülke vatandaş ve şirketlerine sağlayacağı tazminattan daha az elverişli olmamak koşulu ile, birinci Âkit Taraf vatandaş veya şirketlerine sağlayacaktır.

MADDE 4

Geri Transfer

1. Her Âkit Taraf, kendi kanun ve diğer mevzuatı dahilinde, yapılacak olan yatırımlarla ilgili olarak aşağıda belirtilen transferlerin kendi ülkesine ve ülkesi dışına yapılmasına müsaade eder.

- a) Hâsılat,
- b) Yatırımın tamamının veya bir kısmını satış veya tasfiye bedeli,
- c) Madde 1 (c) de belirtilen yatırıma yönelik diğer bedeller.

2. Bu maddenin 1 inci paragrafında belirtilen transferler, transfer tarihindeki geçerli olan kur üzerinden, yatırımın yapıldığı konvertibl para birimi ya da ilgili vatandaş veya şirket tarafından mutabık kalınan herhangi bir konvertibl para birimi ile gecikmeksizin yapılacaktır.

MADDE 5

Halefiyet

Eğer bir Âkit Tarafın vatandaş veya şirketi ticarî olmayan risklere karşı kanunî bir sistem dahilinde sigortalanmışsa, bu tür bir sigortalamanın şartları gereği, sigortalayanın bahse konu vatandaş veya şirketin haklarına halefiyeti diğer Âkit Tarafça tanınacaktır.

Sigortalayan, vatandaş veya şirketin sahip olacağı haklar dışında hiç bir hakka sahip olmayacaktır.

Bir Âkit Taraf ile sigortalayan arasındaki uyumsuzluklar bu Anlaşmanın 7 nci maddesi hükümlerine göre çözümlenecektir.

MADDE 6

Müzakereler

Herhangi birinin talebi sonucu Âkit Taraflar, Anlaşma ile ilgili olarak veya Anlaşmanın yorumu veya uygulaması ile ilgili her türlü uyumsuzluğu çözümlmek için beklemeksizin müzakereye başlayacaklardır.

MADDE 7

Yatırım Uyuşmazlıkları

Bir Âkit Tarafın vatandaş veya şirketi ile diğer Âkit Taraf arasında, diğer Âkit Tarafın ülkesindeki bir yatırımla ilgili uyumsuzluk şu şekilde çözümlenir :

a) Uyuşmazlığın tarafları uyumsuzluklarını öncelikle iyi niyetle müzakere ve görüşmelerle çözme yoluna gideceklerdir. Eğer bu müzakere ve görüşmeler başarısız olursa, uyumsuzluk, sözkonusu vatandaş veya şirket ile Âkit Tarafın kabul ettiği bağlayıcı olmayan üçüncü taraf usulleriyle çözümlenebilir. Eğer uyumsuzluk yukarıda belirtilen usullerle çözümlenemezse, ilgili vatandaş veya şirket uyumsuzluğu mezkûr Âkit Taraf mahkemesine götürebilir.

b) Eğer uyuşmazlığın başladığı tarihten itibaren bir yıl içinde, Madde 3'de belirtilen ve kamulaştırma ve devletleştirme sonucu ortaya çıkan tazminat miktarı ile ilgili uyuşmazlık çözümlenemezse, uyuşmazlığa katılan Âkit Tarafların her biri uyuşmazlığın UNCITRAL tahkim kurallarına göre çözümünü için bu maksatla kurulan tahkim kuruluna başvurabilir. Âkit Tarafın vatandaş veya şirketi ile diğer Âkit Taraf arasındaki diğer uyuşmazlıklar, uyuşmazlığa taraf Âkit Taraf kanun ve diğer mevzuatı dahilinde uluslararası tahkim kuruluna götürebilir. Bu maddenin (a) bendinde belirtilen mahkemeye vatandaş veya şirketler tarafından başvurulması halinde bu paragraf hükmü tatbik edilemez.

c) Her iki Âkit Tarafın 1965 "Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi"ne taraf olması halinde, uyuşmazlık yatırım yapıldığı Âkit Tarafın sözleşmeye katılma koşulları dahilinde Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezine sunulabilir.

MADDE 8

Âkit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlık

1. Bu anlaşmanın yorumu ve uygulanması ile ilgili uyuşmazlıklarda, Âkit Taraflar iyi niyet ve anlayış ile hızlı ve adil çözümler bulmak için işbirliği yollarını araştıracaklardır. Bu bağlamda, Âkit Taraflar sözkonusu çözümlere ulaşmada doğrudan ve anlamlı görüşmelere gireceklerdir. Eğer bu görüşmeler başarısız olursa, Âkit Tarafların herhangi birinin isteği doğrultusunda, uyuşmazlık Âkit Taraflarca kabul edilen uygulanabilir uluslararası kurallar dahilinde bağlayıcı kararlar almak amacıyla tahkim kuruluna sunulabilir.

2. Tahkim kuruluna başvurudan sonra iki ay içinde her Âkit Taraf bir hakem seçer. İki hakem, üçüncü bir devlet vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Heyet Başkanı olarak seçerler. Eğer herhangi bir Âkit Taraf belirtilen süre içerisinde bir hakem seçemezse, diğer Âkit Taraf Uluslararası Adalet Divanı Başkanından seçimi yapmasını isteyebilir.

3. Heyet Başkanının seçiminden sonra üç ay içinde tahkim kurulu, Anlaşmanın diğer koşulları doğrultusunda usûl kuralları üzerinde anlaşmak zorundadır. Anlaşmazlık durumunda, mahkeme Uluslararası Adalet Divanı Başkanından, uluslararası tahkim yöntemleri ile ilgili genel kurallar dahilinde, usul kurallarını belirlemesini ister.

4. Tahkim talep eden Âkit Tarafın uyuşmazlığı doğrudan ve anlamlı görüşmeler ile çözümlenmeye çalışmış olduğunun tespiti üzerine, tahkim kurulu uyuşmazlığın esasları üzerinde tahkim görevine başlar.

5. Duruşma sonunu takip eden 2 ay içinde mahkemeye oy çoğunluğu ile karara varır. Karar kesin ve bağlayıcıdır.

6. Başkanın ve hakemlerin masrafları ve diğer ilgili masraflar Âkit Taraflar arasında eşit şekilde paylaşılarak ödenir. Ancak, mahkemé Âkit Taraflardan birisinin daha yüksek bir oranı ödemesini takdir yetkisini kullanarak isteyebilir.

MADDE 9

Aykırılık

Bu Anlaşma iki Âkit Tarafın da yatırımların kabulüne ilişkin kuralları koymasına engel teşkil etmez, ancak bu kurallar bu anlaşmayla sağlanan hakları ihlal edemez.

MADDE 10
Vergilendirme

Her Âkit Taraf, kendi vergi politikaları açısından, diğer Âkit Taraf vatandaş ve şirketlerinin yatırım anlaşmalarında hakkaniyet ve eşitlik ilkesine sadık kalmalıdır.

MADDE 11
Yürürlüğe Girme, Yürürlük Süresi ve Sona Erme

1. Bu Anlaşma, Âkit Tarafların kendi ülkelerindeki iç yasal işlemlerin tamamlanmış olduğunu birbirlerine yazılı olarak bildirdikleri tarihten sonraki otuz gün içinde yürürlüğe girecektir. Bu Anlaşma on yıllık bir süre için yürürlükte kalacak ve bu Maddenin 2 nci pragrafına göre sona erdirilmekdikçe yürürlükte kalmaya devam edecektir. Anlaşma, 1971 yılından sonra yapılan yatırımlara uygulanacaktır.

2. Âkit Taraflardan herbiri, yazılı olarak diğer Âkit Tarafa 1 yıl önceden feshi ihbarda bulunarak, ilk on yılın bitiminden veya bundan sonra her an sona erdirebilir.

3. Bu Anlaşma Âkit Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile değiştirilebilir. Herhangi bir değişiklik, Âkit Taraflardan herbirinin diğer Âkit Tarafa değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm iç formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

4. Bu Anlaşmanın son bulmasından önce yapılan veya iktisap edilen ve dolayısıyla bu Anlaşmanın uygulandığı yatırımlara Anlaşmanın sona ermesinden önceki diğer tüm maddelerin hükümleri, sözkonusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı, tarafların tam yetkili temsilcileri imzalamışlardır.

Türkçe, Çince ve İngilizce dillerinde ve her metin aynı derecede geçerli olmak üzere ikişer metin olarak Pekin'de 13.11.1990 tarihinde aktedilmiştir.

Yorumda farklılık halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

ÇİN HALK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
2	17	6
11	80	381
32	80	50:51,55,134:138

I - Gerekçeli 88 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 80 inci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanun; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/283